

ה מותר לייטול. אף על גב דמלאכה גמורה היא שרי כיון שאינה של טורח ואינו אסור אלא חרישה, (י"י עיין סימן תקל"ו) [תקל"ו] כעין ט' וז"ל שם (עמוד קטו מד"ה וכו'): ו ציר בו'. והוא הדין לתקוע המסקוף במסמרים שרי אם יש לחוש לגנני, ואם לאו אסור: ז מצישה הדיוט. דכל דבר שאינו לורך ה' אוכל נפש אף על פי שהוא לנורך המועד אסור מעשה אומן כי אם בדבר האבד, כמו שכתוב כעין א' (מגיד משנה י"ט ט"ו ט"ז): ה אצטבא וכו'. נסר שמחנרין לו רגלים כעין ספסל שלנו מעשה הדיוט הוא (טור עמוד קפט):

ב תגור. ונראה לי דאם הזמן קר מותר לעשות מנור להסס הזית החורף אם ראוי לאפות בו. ואם אינו ראוי לאפות בו נראה לי גם כן דשרי, עיין [מ"א] ריש סימן תקמ"א וריש סימן תקמ"ד:

ב ציר הדלת וכו' והצנור. (ה) בדרכו: הגה (י"ו) ואפילו אינו נוטה רק לחצר או למנוח הוא חור שנאסקופה התחמנה. מותר לקמרו מפני הסכנה ולחזור ולבנותו (י"י) וכן בשאר דברים דאיכא למיחש לסכנה בונה וסותרו כדרכו: ה' ה' מותר לייטול (י) גבשושית (פירוש תל קטן) זו הדלת: ←

ג. ש' עפר ערוך ערך גבשית (י) שבבית: ל. ש' סדקים שבנג מותר לילכתמן ביד וברגל אבל לא בבלי אומנות: ד. (ב) ו ציר (ה) הדלת והמפתח (הגה) (ה) והמנעול (י) והצנור והקורה (י"ו) בין שהם של עץ בין שהם של ברזל שנשברו (י"ז) אפילו מערב יום טוב יבול לתקנם (י"ח) בלא שינוי (י"ט) מפני שזה הפסד גדול הוא שאם יניח הפתח פתוח ודלתות שבורות נמצא מאבד כל מה שבבית: הגה (י"ו) ולכן מותר (י"ז) ובלבד שלא יכיון מלאכתו במועד: ה. (י"א) מותר לבנות (י"ב) מעשה הדיוט אכוס שתאכל בו הבחמה: ו. מותר לבנות (י"ג) מעשה הדיוט ה' (י"ד) אצטבא (י"ה) ליישב או ליישן עליה: ז. (ט) תגור וכיריים שאפשר שייבשו ויאפה בהם (י) במועד עושין ואם לאו (י"א) עושין אותם: (הגה) (י"ב) והוא

ערך פה למהריק"ש

שם ה' והפסדו וכו' והמנעול. כפי אפילו מערב יום טוב יבול לתקנם. ובלבד שלא יכיון מלאכתו במועד. כפי (תגור וכיריים וכו'). ין קדומו ולפסן:

אשר אברהם

פרי מגדים

משבצות זהב

(ב) ציר. עיין ט"ז. מה שכתוב בהג"ה שלא יכיון מלאכתו במועד, היינו שבה מערב יום טוב:

שאין לנורך מכשירי אוכל נפש צני שינוי, זה בטובה, אבל לייטול גבשושית לאו טורח הוא אין לורך שינוי, זה למדתי מנ"י ב"ר [עמוד קפט ד"ה מותר] ומלכות [סעיף ב'] ואי"ה באת' ו' יוצא עול: ו ציר. עיין מ"א. כל שיש חשש גנני אבד לבד נמי שרי אף מלאכת אומן: ז מצישה הדיוט. עיין מ"א. הנה מכשירי אוכל נפש אין לריסם שינוי ורשאי מעשה אומן כמנור [סעיף א']. עיין סימן תקמ"א במ"א [ס"ק א'], וכל שאין מכשירי אוכל נפש כי אם לורך המועד, כל שיש טורח לורך שינוי, וכל שאין טורח, כדרכו, כמו גבשושית באת' ה'. ודבר האבד אינו לורך שינוי וכדרכו [ריש סימן תקל"ו] והמנעול זה הפסד מרובה ביותר גנני וכדומה, הא הפסד מעט כותל גנה אף על גב דהוא דבר האבד צני שינוי, עיין לעז' [ריש סעיף א'] וכן משמע בנש"י מועד קטן ז' א' [ד"ה בטל]. ומשמע לכאורה שם (י' ב ד"ה ומקרון) מקרון [שם במשנה] פלגה מעט, הא לגדור כל הגנה מעשה הדיוט נמי אסור, ועיין סימן תקל"ו סעיף י"ג באיסות המליק בין שדה אילן כו'. ועדיין צ"ע, דמשמע בסימן תקל"ו [סעיף ד'] וסימן תקל"ו [סעיף ב'] מותרת יתירה אף אבד אסור, אם כן כותל ביתו דיש טורח רב [אמרו] בונה כדרכו, אם לא שמתקן בין הפסד מרובה ביותר, וז"ע: ה אצטבא. עיין מ"א. לנורך המועד ולא מכשירי אוכל נפש לורך שינוי, ונסר שמחנרין רגלים כשלו מעשה הדיוט הוא. ואפשר, להחליק ברהיטעי מעשה אומן הוא: ה. תגור. עיין מ"א. מנור קלנ"ו"ן שמחממן הזית החורף, אם לומר קר יש לומר שרי לעשות בחול המועד, ו"ל הכל חולים אלל צינה [סימן רעו סעיף ה'], ועיין סימן תקל"ב במ"א [ואם אגדה ס"ק] ב' כל רפואה אם לחולי שאין סכנה רשאי לעשות מלאכה גמורה בחול המועד, ומלא אם דרנרן או דבר מורה, ו"ל אף דבר חורה מסור הכחוב לחכמים. ועיין אליה רבה [ס"ק] ו' משמע גם כן דהזמן קר רשאי כו':

באר היטב

מנרס, [מ"א ס"ק ג']: (ה) בדרכו. דאם לא כן מיימע ילה סמיר, [מ"א ס"ק ד']: (ו) גבשושית, דאינו אסור אלא חרישה, עיין סימן תקל"ו סעיף ט' וז"ל שם [מ"א ס"ק ה']: (ז) הדלת. והוא הדין לתקוע המסקוף במסמרים שרי אם יש לחוש לגנני, ואם לאו אסור, מ"א [ס"ק ו']:

ביאור הגר"א

[ג] ואפילו אינו כו', כמו שכתב נמוקי יוסף [שם ב. ב דוד גבי] ההראב"ד וספרי האשכול ח"ב הלכות חול המועד סימן כגן לא גרס [שם בגמרא] לריסות הרבים, שכן הוא בירושלמי [שם פ"א הלכה ה'] רכיון הכוונה סכנה הוא מה לי רשות הרבים או חצר: [ד] [סעיף ב'] מותר כו'. כמו שכתוב שם ב' ב' מוליא כו', דאין אסור אלא לצורך חרישה: [ה] [סעיף ג'] בדיקים שבנג. טור [עמוד קפט] ונמוקי יוסף [שם ה' א ד"ה בתני]: [ו] [סעיף ד'] בין כו'. שם [יא] אן יאמרו קלא רבה כו': [ז] אפילו מצרים יום טוב. מהקאמר [שם במשנה] ובלבד שלא יתבין כו': [ח] ב"א שינוי. גמרא שם: [ט] בפני כו'. גמרא שם [אן]: [י] [הג"ה] יבאבד כו'. בתנתיק שם [יא]: [יא] [סעיף ה'] מותר כו'. שם ולבבד אוריא, ופירש הטור [עמוד קפט] אכוס: [יב] מעשה הדיוט. דכל שהוא לצורך המועד אינו מותר אלא מעשה הדיוט, כמו שכתוב [שם] ב' ויסט יוא א' ויסט ה' א' ועיין

ח. פסקי חוספוט פרק קמא דמועד קטן [ואם כו'] וסמ"ג [לחין עה פמוד כה] וסמ"ק [סימן קזה היה אומן] וז"ל פוסקים [הגהות מיימוניות י"ט ט"ו מ' ח' מ"ה]: ט. משנה שם דף י"א [ע"ה]: י. שם במשנה: (* סיכוס [לנר] הוא מור שנאסקופה התחמנה [רש"י] שם ד"ה [לנר], [הקורה הוא] שמחור בו הדלת [רש"י] שם ד"ה הקורה): כ. ממשעות הגמרא [ע"ה]: ל. מהא דמתן שם ובלבד שלא יכיון מלאכתו במועד [מנרס] שם רמז [ממס]: * דקיימא לן כרני יוסף שם י"ב, א': ** ד"ה עמוד קפט ד"ה ומ"ש לא': מ. מהא דרנ' יהודה שם דף " [מ"ג] וכפירוש הטור [עמוד קפט] שם אכיו הר"ש [שם פ"א סימן כן והרנ' המגיד [שם הלכה טו; מנרס] שם רמז חממה; הנהיות פמ"ק שם א"ה ד' כסס חוספוט; הנהיות מיימוניות דפט קוטעא שם הלכה ז': * רמזין' שם ד"ה קלרו: * מגיד משנה שם הלכה ז' כסס הרמזין' שם; נמוקי יוסף שם ד' ד"ה גמ': ט. מהא דרנ' יהודה שם דף י"א [כ"ה]:

צינונים דר"ב
 (ב) ב"י [עמוד קפט ד"ה וכו'] ואם הוא בשם רבינו ירוחם [מנרס] ד"ה לה. ד] ונמוקי יוסף [שם ב. ב ד"ה גמ': (ג) מנרס שם: (ד) [גמרא] [מנרס] [שם] י"א. (ה) רבינו ירוחם [מנרס] ד"ה מ"ה ס"ף ל' ג': (י) כשנה שם: (י') נמוקי יוסף סוף פרק קמא דמועד קטן [ז], א' ד"ה נמי כסס ירושלמי שם פ"ג הלכה ט' והמגיד [במשנה] פרק ח' [שם הלכה י']:

הגהות והערות
 (א) י"א טור השלם סימן תקל"ו הערה טו. יש לניין דאף שהשיע' כהן רק

מצוות פניזות
 הוציא מפיך אלון ירוק הפלס
 חנוך יושלח

7

Pemeran ts'lik Aryeh
=

ב"ה

ס פ ר

ע מ ק ב ר כ ה

על עניני ברכות ותפלות ומוצות השייכות להן
וגם על מוצות זמניות

כולל

חידושים וחידושי דינים ביאורים והערות בענינים אלו

אשר חנני ד' בשבתי פה בארץ הקודש

בעיר פתח תקוה ת"ו

ארי' ביר זאב פומרנצ'יק

עמק

יום טוב, חול המועד

ברכה

ק"ט

גדולים כל שהוא מחוסר צידה עד שאומרים הבא מצודה ונצודנו ה"ז מוקצה ואין צדין אותו ביו"ט וכל שאינו צריך מצודה ה"ז מוכן וצדין אותו ביו"ט, עכ"ל, והיינו שיעורא דר"י אמר שמואל אליבא דרשב"ג. ומדחילק הרמב"ם בין שבת ויו"ט, משמע דסבר דהם ב' שיעורים חלוקים, דלא כרש"י. אך צ"ע, מ"ש שבת מיו"ט. וגם, הרי הגמ' מדמה להו אהרדי. ומה שכתב המ"מ דהרמב"ם סבר כרש"י דאידי ואידי חד שיעורא הוא, אינו מוכן. דאי"כ למה שינה הרמב"ם בין שבת ליו"ט, יכתוב בשניהם או שיעורא דרב אשי או שיעורא דרשב"ג.

מלאכת צידה; אבל ביו"ט, שהצידה אינה אסורה אלא משום מוקצה שאינו מוכן, או כל שאין צריך להביא מצודה לצודו כבר סגי בזה להיות מקרי מוכן אף דמחוסר עדיין מעשה צידה דאורייתא. וכל זה אליבא דרשב"ג, שהלכה כמותו; אבל רבנן דמתני' פליגי עלי' וסברי דגם גבי יו"ט גדר ההכנה שלו תלוי במלאכת צידה דאורייתא, דכל שמחוסר מעשה צידה מקרי אינו מוכן. וזהו דמדמה הגמ' אליבא דרבנן חיוב צידה דגבי שבת לאיסור צידה ביו"ט בדבר שאינו מוכן, ובוזה הוא דמחלק רב אשי בין ביבר קטן לביבר גדול. ונמצא דשיעורא דרב אשי הוא לענין מעשה צידה דאורייתא. וכיון שאין הלכה כרבנן בזה לגבי יו"ט, לפיכך לא העתיק הרמב"ם את שיעורא דרב אשי רק לגבי שבת; משא"כ גבי יו"ט, דהלכה כרשב"ג, לפיכך העתיק גבי יו"ט את שיעורא דר"י אמר שמואל דכל שאינו צריך להביא מצודה וכו'.

הנה, לפי דעת הרמב"ם דאיסור צידה הוא משום שאינו מוכן, הא דמקשה הגמ' לקמן ד' כ"ה, גבי חיה שקננה בפרדס, דקאמר: לא קשיא הא בה הא באמה אמה בזמון סגי לה צידה מעלייתא בעיא, היינו משום דזמון בעלמא באמירה גרידא לא מהני, כיון שהיא עומדת בפרדס ומחוסרת צידה לגמרי.

ואשר נראה בזה, דהנה לפי המבואר ברמב"ם דסבר דמלאכת צידה אינה אסורה כלל ביו"ט בדבר המוכן [דלא כשיטת כל הראשונים דצידה אסורה או מדאורייתא או מדרבנן], ומה שאין צדין ביו"ט אינו אלא משום שהוא מוקצה, ואם הזמינם מבערב מותר לצודו, וזהו דתנן בפ"ק דבינוני שובך מהני בהם הזמנה, דלא כשיטת כל הראשונים שכתבו דמיירי בקטנים שלא פרחו, ולפ"ז הרי מבואר שפיר החילוק בין שבת ליו"ט, דבשבת, דאיכא איסור צידה, או אפי' בביבר שאין צריך להביא מצודה לצודו, כל שאינו ניצוד בחד שחיא עדיין מחוסר צידה מקרי וחייבין עליו בזה משום

חול המועד

[א]

אחדים, — צ"ל דמ"מ הרי מלאכת הכתיבה וחלישת העשבים היא מלאכת טורח, וע"כ, אף שאינו עושה אלא מעט, אסור, דגם זה נכלל בגדר מלאכה.

אבל כל שאינו עושה דרך מלאכה כלל, כגון להדליק גפרור, או להדליק נר מנר, אפי' כשאינו צורך המועד, נראה דמותר. וכן כתב הגהמ"י שם, דמותר להסיר גבשושית שבבית, וכתב הב"י בס"י תק"מ ע"ז, דאע"ג דמלאכה גמורה היא ואינה דבר האבד שרי בחוה"מ כיון שאינה מלאכה של טורח, עכ"ל, ור"ל דאין זה טורח משום דאינו דרך מלאכה אלא דרך כיבוד הבית.

75 ריש מ"ק: תנן: משקין בית השלחין במועד וכו' בשלמא מועד משום טרחא הוא ובמקום פסידא שרו רבנן. ופרש"י: משום הכי שרי דלא אסור בשום מלאכה אלא משום טרחא.

הנה מבואר, דבין אם איסור חוה"מ הוא מדרבנן, או מדאורייתא אלא שמסרו הכתוב לחכמים, — הגדר מלאכה האסור בו הוא מלאכת טורח. והא דתנן לקמן ד' י"ח, דאפי' להגיה אות אחת בס"ת אסור בהוה"מ, וכן כתב הגהמ"י בפ"ח מה' יו"ט בשם מהר"ם דאסור לתלוש עשבים ועפר כשחוזרין מבית הקברות כנהוג לעשות כן בחול זכר לחז"ל, ואיזה טרחא איכא כהגהת אות אחת או בחלישת עשבים

[ב]

הנה, הרמב"ם לא הביא הך דינא רק לענין שקלים וכלאים וציון קברות, אבל השמיט מחיבורו לגמרי הא דיוצאיו למנוע דהרריה ולחזי דהרריה

מ"ק ד' ו': ואכלאים בחוה"מ נפקינן ורמיננהו בא' באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים בט"ו כו' יוצאין לקוץ הדרכים ולתסו הרחובות ולמוד

קמה ערוך הלכות חול המועד סימן תקמה השלחן

שאינה אבודה [והיו כמו וכו'] דבאבודה פשיטא שא"צ שינוי [והו כוונת המג"א כס"ק וכמו שכתב הממליט הסקל, וללא כט"ו סק"י שחמה עליו זכא], וטעם האוסרים, שחששו לפירוש רש"י, ואפילו לפי הירושלמי יש לגמגם טובא כמ"ש בסעיף הקודם, ולכן נהגו ע"י שינוי, ואע"ג דבשאר מלאכות גם ע"י שינוי אינו מותר כשאינו לצורך המועד וגם לא דבר האבד מ"מ בכתיבה הקילו מהטעמים שבארנו (פ"ט). ומה נקרא שינוי, שכותבין באלכסון, ואע"ג דשינוי שייך בעצם הכתב מ"מ כיון דמעיקר הדין מותר וגם הכתיבה בכתב שלנו די בשינוי זה [מג"א סק"א], ולכן מה שאסור לכתוב מן הדין אסור אפילו בעיקום דאין זה שינוי כלל [ס"ט], וי"א דכתב שלנו לא מקרי כתב כלל גבי חול המועד [ש"ס נט"ט ז"מ (פ"ט)] ועל זה סומכים העולם וכותבים בלא שום שינוי וכו', ויש שכותבים שורה הראשונה בעיקום, ואין זה כלום [ויק נה"ט ס"ט]:

יד שגו חכמים במשנה [י"ח]: ואלו כותבין במועד, קדושי נשים גיטין ושוברין, דייתיקי מתנה ופרוזבלין, איגרות שום ואיגרות מזון, שטרי חליצה ומיאונין, ושטרי בירורין, גזירות בית דין וכו'. קדושי נשים היינו שטר אירוסין, דאע"ג דאסור לישא אשה במועד כמו שיתבאר בסימן הבא (מ"ב) מ"מ לארס מותר שמא יקדמנו אחר [גמרא ס"ט] וממילא דצריך לכתוב שטר קדושין כשמקדשה בשטר, או אף כשמקדשה בכסף מ"מ צריכים שטרי ראייה שקידשה, ובכלל זה גם שטרי פסיקתא והיינו כמה אתה נותן לבתך וכו', וזהו כעין קישורי תנאים שלנו דגם זה מותר במועד שלא יקדמנו אחר, וגיטין, פריך בירושלמי (ס"ט) הא צער הוא, ומתוך כיון שגמרו לגרש אינו צער, וגם זה מוכרח במועד כדי שלא ילך למרחקים

יב שנינו במשנה [י"ח]: דאיגרות רשות מותר לכתוב במועד, ופירש רש"י (ד"ה ואיגרות) דרשות הוא שלטון כמו אל תתוודע לרשות (פ"ט פ"א מ"ט), והיינו ציווי הממשלה וכו', אבל בירושלמי (ס"ט ה"ג) מפרש פריסת שלום, והיינו מכתבי שלומים איש לרעהו, וכן פירשו הר"ף (י"י) והרמב"ם (ס"ט) וכן כתבו התוספות (ס"ט ד"ה ואיגרות), וזהו שכתבו הטור והשו"ע סעיף ה' דמותר לכתוב אגרת שאלת שלום שאדם שולח לחבירו ואפילו על דבר פרקמטיא שאינה אבודה. עכ"ל. כלומר אפילו באינה אבודה, וקרי להו אגרת רשות שאין בהן מצוה וחובה אלא רשות, וטעם ההיתר מפני שכל אלו הם מעשה הדיוט שאין מקפידין עליהן לכתוב כתקונן [גנוס (פ"ה)], ולפ"ז צ"ל דמקרי צורך הרגל דאל"כ גם ככה"ג אסור כמ"ש, והנה אגרת שלום י"ל דהוי צורך המועד כדי שמקבל המכתב יתענג ביו"ט, וכן כפרקמטיא יתענג המקבל בידיעתו, אבל לפ"ז אין היתר אלא א"כ יגיע להמקבל בתוך המועד אבל לאחר המועד אסור, ולמה לא הזכיר זה שום אחד מהפוסקים, וגם אין מדקדקין בזה, אם לא שנאמר דגם להכותב יש עונג בזה והוי צורך המועד, וצ"ע וכו', ולכן יותר נראה לומר דבכתיבה שאין בזה טורח וגם נעשה בצניעא לא הקפידו שיהא בזה צורך הרגל כבשאר מלאכות, וגם זה לא הזכירו הפוסקים. [והלא"ד (ס"ט) כתב הטעם דאולי לא ימלא אחר המועד ע"י מי לשלוח המכתב ע"ש, והאידנא שיש בכל מקום כי דואר קנוע לא שייך טעם זה]:

יג ורבינו הרמ"א (ס"ט) כתב על זה וזה לשונו: ויש אוסרין בשאלת שלום, ונהגו להחמיר לשנות אפילו בכתיבה שלנו שהיא כתיבה משיט"א. עכ"ל, כצ"ל. וזה שכתב שיש אוסרין בשאלת שלום כוונתו גם על פרקמטיא

פסקי משנה ברורה

בכתיבת משיט"א וע"י שינוי, וגם בזה ימעט כל מה שיוכל, ובכל גווני אין להקל כ"א בשלא כיון מלאכתו במועד. [וזו במשנ"ב (פ"ה): והחמיר יחמיר לעצמו, ונהגין לשנות קצת לעשות שורה עליונה עקומה, אמנם גם בכתב שלנו יש להחמיר שלא לכתוב בכתב ידי אומן אם לא לצורך גדול.

וידן בכתיב"ל (ד"ה וכו') כתב בשם הב"י דבזה אפילו להחמירין בסעיף י"ג שרי. [וכן בשעה"צ (סק"ל ונתיב"ל ד"ה ופ"ט) כתב בשם הריטב"א לענין שאלת שלום, דאיירי כגון שהוא לצורך עניני יו"ט, א"נ מפני שמחת הרגל שלא יהא בדאגה, ויש בהן צורך למשלח או למי שנשתלח לו. אמנם לענין פרקמטיא שאינה אבודה בודאי יש להחמיר, אם לא

ספר ערוך גאון
מכתוב פריזמאן
512 ו 127

ערוד הלכות חול המועד סימן תקלח תקלמ השלח קלא

מבשל בשבת, ולמאן דס"ל דמלאכת חול המועד דרבנן לא קנסו בנו אחריו אפילו בדבר שאינו אבד, וי"א דלכל הדיעות לא קנסו בנו אחריו^א [עין ג"ז]:

תקלמ דין סחורה בחול המועד וכו' י"ט מעיפים:

אוכלין ושותין ויגיעין בתורה ואינן אוכלין ושותין ופחזין כלומר במיני שחוק והיתול, ולפ"ו אם היו מניחין להם לעסוק במשא ומתן ממילא דהיו טרודים כל היום ולא היה להם זמן לעסוק בתורה כמו בכל ימות החול ולכן הוכרחו חכמים לאסור עליהם המשא ומתן, והוכרחו לאסור אפילו כל שהוא דמשא ומתן אין לה קצבה ואם תתיר כל שהוא ממילא שיגרור עוד ובזה גרוע ממלאכה. ונ"ל אע"ג דהירושלמי קרי לה מלאכה מ"מ כוונתו אמשא ומתן, דהא בהך סוגיא לא הזכיר הירושלמי כלל מלאכה אלא ענייני משא ומתן, וקרי לה מלאכה משום דגם זה הוה מלאכת חול. ונוח^א להפוסקים מלאכת חול המועד דאורייתא, שהקשו עליהם מה הירושלמי כמ"ש בסיומן תק"ל (סע) ולפי מ"ש א"ש:

ד והרא"ש ז"ל כתב שם (פ"א ס"י ג) דאסרו המשא ומתן מפני הטירחא ע"ש. ואין כוונתו דטעם זה מספיק שהרי כמה טרחות טרחין במועד, אלא כוונתו דע"י זה הטירח יתבטל משמחת יו"ט, וכמו שביאר הרא"ש בעצמו בתשובות [לל כ"ג] וזה לשונו [נסי' ד' ס:]: כי בקניית פרקמטיא יש טורח גדול בשיווי הדקדוק של מקח ומתוך טרדתו ימנע משמחת יו"ט. עכ"ל. הרי דזהו עיקר הטעם, ובכלל שמחת יו"ט לעסוק בתורה דהא אפילו ביו"ט בעינן חציו לדי' וכל שכן במועד, ואם יהיה במשא ומתן לא יהנה משמחת יו"ט וגם לא יעסוק בתורה:

ה לפיכך כל סחורה אסורה אפילו כל שהוא א בין לקנות בין למכור, ואפילו אם הלוח מעות על מנת שיתנו לו אח"כ יין או סחורה אחרת בפרעון חובו כדי להשתכר אינו יכול לילך ולתובעם, אלא א"כ אינם מצויים

7 א אמרינן במועד קטן [י:]: אמר רבא פרקמטיא כל שהוא אסור ובדבר האבד מותר, וכן בירושלמי [פסק ז' הל' ג'] פרקמטיא אבודה שרי וכו' הדא שיירתא שרי [מיזבן מינה] במועדא וכו', כלומר דדבר האבד מותר בסחורה או כשבאו שיירות שזהו דבר שאינו מצוי והוה כדבר האבד, עוד התיר שם כשאחר החג יצטרך לפחות מן הקרן יכול למכור בחול המועד, עוד התיר שם לקנות רידיים לצורך המועד, עוד התיר כגון שהוא נדחק להוצאת יו"ט וכשימכור הסחורה יהיה ביכולתו להוציא בריוח לצרכי המועד, וכל אלו הדברים יתבארו בסיומן זה בס"ד: L

ב ויש להבין, הא משא ומתן אפילו בשבת ויו"ט אינו מדאורייתא אלא מדברי קבלה דכתיב (ישעי' נ"ג י) 'ממצא חפצך', והם משבותי שבת, מה ראו חכמים לאסור בחול המועד, דאפילו למאן דס"ל מלאכת חוה"מ דאורייתא כמ"ש בסיומן תק"ל (פ"ג) פשיטא דמשא ומתן אינו מגררא דאורייתא. ועוד מאי האי דאמר רבא פרקמטיא כל שהוא אסור הא אפילו מלאכות גמורות מותרות כל שהוא כמו שיתבאר בסיומן תק"מ (פ"ד), כמו סדקים שבגג וצירי דלת שיתבאר שם שמותר לתקנם במועד וכל שכן מקח וממכר כל שהוא, ואיך החמירו בשבות יותר מבמלאכה דאורייתא:

ג ונ"ל דמשום דעיקר המועד לא ניתנה לישראל אלא לאכול ולשתות ולשמוח ולעסוק בתורה, כמו שאומר שם בירושלמי: אמר ר' בא בר ממל אילו היה לי מי שימנה עמי וכו' והתירתי שיהו עושין מלאכה בחולו של מועד וכו', כלום אסרו לעשות מלאכה בחולו של מועד אלא כדי שיהו

יך
ול
ה:
לון
זכן
סס

לא ג
הוי
ב"י ד
בש
ילו
ט"ט
ב"א
עין
לא ה
עד.
זרה
אינו
י"ט

זאה ו
ותה
דין
שאי
ושה
והי,
כנו
דבר
ומת
חול
[ק"ט]
לבני
עניין

א.
שמן
בא"ר
(מק"ט)
שלא

פסקי משנה ברורה

[ט] במשנ"ב (שק"ל ונמ"ל ד"ב סס) כתב דהעיקר כשיטה זו.

תקמה דיני כתיבה בחול המועד וכו' כ"א סעיפים:

7 ← א (א)

א כתיבה במועד הרי היא ככל המלאכות דכל שאינו צורך המועד או דבר האבד אסור, ואע"ג דאינה דומה לכל המלאכות שאין בה טירחא מרובה ונעשית בסתר מ"מ מלאכה היא, לפיכך אין מגיהין אפילו אות אחת בספר תורה ואין צריך לקרות בה במועד, ואע"ג דאסור להשהות ספר שאינו מוגה מ"מ כיון שאינו לצורך המועד אסור לתקנה דכתיבה בספר תורה פשיטא דהוי מעשה אומן, ולכן יש מי שאומר דאם יש יתור וצריך למחוק מותר למחוק בחול המועד, דמחיקה אינו מעשה אומן וספר תורה נחשבת כצרכי רבים ומותר במעשה הדיוט אף שלא לצורך המועד כמ"ש בסימן הקודם (פ"ג) [שערי משונה (פ"ק) נ"ט פ"ט מ"א] וכן המחק הוא באמצע התיבה וע"י כן יצטרך למשוך האות הקודם או המאוחר שלא תהא הפסק באמצע התיבה, נראה דאם יש בזה ההמשך מעשה אומן אסור ואם לאו מותר [כ"ל (פ"ק)], וכן תקון קטן מותר: L

ב ב זזהו כשיש להם ספר תורה אחרת, אבל אם צריכין לספר תורה זו לקרות בה במועד מותר לו להגיהו במועד, וחובה להגיהו כדי לקרות בו בציבור, ואפילו היה יכול להגיהו מקודם הרגל דזהו צרכי רבים שמותר מעשה אומן אפילו כיון מלאכתו במועד כמ"ש בסימן הקודם (פ"ג). ויש להסתפק אם יש להם ספר תורה אחרת אלא שהמנהג לקרות ביו"ט המפטיד בספר תורה אחרת, וכן בחול המועד פסח קורין הרביעי בספר תורה אחרת, אם מותר לתקנה בחול המועד, ונראה מלשון רבינו הב"י בסעיף ב' שכתב שאם אין להם ספר תורה כשר לקרות וכו' משמע דאם רק יש ס"ת כשר אסור, ומוטב לגלול ספר תורה הכשירה

ממקום למקום ממה שיתקן האחרת בחוה"מ: ג יראה לי דאותם הנוהגים שקודם כל קריאה בודק הסופר כל פרשה שצריכים לקרות בה למחר ומנהג יפה הוא, דמותר גם במועד ואם ימצא מה שצריך איזה תקון יתקנה, ואף שיש ספר תורה אחרת, מפני שגם אותה יצטרך לבדוק ושמא צריכה גם היא תקון כמו שזו צריכה תקון אף שהיתה מוחזקת בכשרות, ולכן מותר לתקנה אם ימצא בה דברים הצריכים תקון:

ד וז"ל דווקא ספר תורה דהוא הדין שארי ספרים מקרא ומשנה וגמרא ופוסקים דאם צריך ללמוד בתוכם במועד מותר להגיהם במועד דהוי דבר האבד, כלומר דאם לא יגיה קשה הלימוד מתוכו ולא ילמוד ואין לך דבר האבד גדול מזה [מג"א סק"ט], וזהו כשהגהה מעכבת הלימוד אבל סתם שיבושים הנמצאים בספרים שאין מעכבין הלימוד נראה שאסור להגיהם במועד, אבל אינו כן דידוע שדבר זה מצוי מאד ואם לא נגיה עתה יצא הדבר מלבו וישאר הטעות על מקומו וזהו וודאי כדבר האבד ולכן מותר לתקנו [ט"ו סק"ג], וכל שכן אצלינו שמתקנים בכתב שלנו שהוא מעשה הדיוט כמו שיתבאר (פ"ג) דרק כתב אשורית מקרי מעשה אומן, פשיטא דמותר להגיה:

ה וכתב רבינו הב"י בסעיף ב' ואם אין להם ספר תורה כלל, אם אפשר לכתבו כולו בחול המועד ע"י סופרים הרבה, יכתבוהו, דצורך המועד הוא לקרות בתורה בצבור במועדו. עכ"ל. והוא הדין שאר ספרים ללמוד בהן, ואף שהיה יכול לכותבה קודם המועד מ"מ מותר דבצרכי רבים מותר אף בכיון

פסקי משנה ברורה

אך שדרכם להתפלל תמיד בעזרה של בית המדרש כמנין בפני עצמו ונפסל הס"ת שלהם, מותרים לתקנו. [ין במשנ"ב (פ"ק): ועיין בב"י דמשמע שם דוקא אם הוא צורך רבים, אבל מדברי המג"א והגר"א משמע דאפילו צורך עצמו מותר. [ין עיין סעיף ב', וראה בפסקי משנ"ב שם.

[א] במשנ"ב (פ"ק): כגון לעשות מרי"ש דל"ת וכה"ג, אבל להפריד חיבות דבוקים או אות שהיה רישומו ניכר שרי להעביר עליו קולמוס. [ב] בביה"ל (ד"ה ז"ת) כתב בשם הגר"א דלדעת הרמ"א שם סעיף ז' דרק בצרכי הגוף שרי מעשה אומן נדחה זה הדין, והפמ"ג מיישב קצת. [ג] בביה"ל (ד"ה ס"ט) כתב דאם יש בבית המדרש ספר כשר,

מלאכתו כמועד כמ"ש מבואר דכתיבה בספר המועד כגון שיש ספר ריש למחות ביד יחיד הנסיוס בחול המועד, ו בשעת הסיוס גומר הסו והרי אין צורך בס"ת והעולם אינם יודעים מ למצוה ושמחת המועד

א (א)

ו כתב רבינו הרמ"א ב יש אוסרים כל ויש מתירין, ונהגו להג מעשה אומן. עכ"ל. ביא נתבאר בסימן הקודם (פ"ג) קולות, האחת דמעשה ו לצורך המועד, והשנית [כ] שלצורך המועד אף א אבל כל שאינו לצורך אומן, ולפ"ז צבור שצר והנה אם הוא לצורך ו תקנות והנהגות פשיטא ו לשלוח כתב לרב או לש דהדבר יהיה לאחר הכ דכתיבה הוי מעשה או המועד אסור, ויש מתני מקרי צורך המועד ככה" אי אפשר לאסוף כולם וו להקל בכתב שלנו שאין בצרכי רבים אף שאינן אינו ברור דכתב שלנו נ נהגו בקולא זוניו, וכן ובפרט בזמן הזה שיד אסיפה לכל ואם לא ב תקון לי

א (א)

ז כתב הטור דאסור ל ומזוזות כשכו לאחרים בחנם או אפילו

ין במשנ"ב (פ"ק) כתב דהי מסת"ם הוי כמעשה הדיוט. ו דמבואר בסעיף י"ג דאף בכתב

Eliezer ben Joel, hg-Liv, of Bonn, 12th/13th cent.

12

ספר ראבי"ה

הוא

אבי העזרי

לרבינו אליעזר ברבינו יואל הלוי ז"ל

כרך שני

פסחים יומא ר"ה מגילה סוכה ביצה

חגיגה מו"ק תענית

תי"ב - תתצ"א

יו"ל בהגהה מחודשת מתוך כת"י

עם הגהות והערות

על ידי

דוד בהגאון ר' שריה שליט"א דבליצקי

בני-ברק תשס"ה

תתל"ד

אמר שמואל זופתין הבית"ל ואין זופתין בורתא"ל ורב דימי פליג ואמר איפכא מר חייש לטירחא ומר חייש לפסידא.

[תתל"ה]י

76 ירושלמי (ה"ג) אמר רבי בא בר ממל אילו היה לי מי שימנה עמי התרתי בשר בכור להשקל בליטרא והתרתי שיהו עושין מלאכה בחולו של מועד כלום אסרו בשר בכור לשקול בליטרא אלא כדי שיהו מוכרין אותו בזול והן מערימין ומוכרין אותו ביוקר כלום אסרו מלאכה בחולו של מועד אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ויגיעין בתורה ואינן אוכלין ושותין ופוחזין (תתלה) אמר רבי יוחנן אם הזכיר לבולי יהא הירדן בעל גבולך אמר רבי יוחנן קבלין לרשות להיפטר מבולי.

אם"ל הזכירוך וכו', פירוש אף על גב דאסור ללכת ממקום למקום על לא דבר במועד משום טירחא דהא פרישית לעיל (ס"י תתלא) אין יוצאין מדירה לדירה, וכל שכן למרחקים אם אינו למזונות או לעשות פרקמטיא בדבר האבוד, אפילו הכי אם הזכירוך לבולי, פירושי"ט כמו אלו בולאות, שהוא ענין שררה, יכול לברוח על הספק, דחבי כמעט רגע, דאין דבר האבד גדול מזה. ורבי יוחנן דקאי בארץ ישראל נקט לברוח מעבר לירדן. ורשות למעלה מבולי היא, ויכול לקבול ולדון לפניהם ולהסתלק מן בולי. ודכוותיה מותר לאדם לקבול בשביל חובותיו במועד. ודמי להא (י ע"ב) הולכין ליריד של גוים וכו'. ואפילו אם צורך של יחיד הוא. ולעיל (ס"י תשצו) פרישית דישראל נמי יכול לדון דיני ממונות והוא בכלל צורכי רבים.

פרק בתרא

תתל"ו

ואי"ו מגלחין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין והמנודה שהתירו לו החכמים וכן מי שנשא"ל להחכם והתירו לו והנזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו. [יד ע"א] והבא ממדינת הים דשרי, לא שנא יצא למזונות ולא שנא להרויחא. אבל יצא לשוט אסור. ושאר כל אדם אסור לגלח. אבל שפה מותרת לגלח לכל אדם במועד מזוית לזוית"מ. והני מילי בשפה המעכבת, פירש

ונראה לי דהא דאמרי רבנן (יב ע"א) הלכות המועדות כהלכות כותים, ועוד אמרו (תגיגה י"ח ע"א) לא מסרך"ל הכתוב אלא לחכמים לידע איזו מלאכה אסורה ואיזוה מותרת, הכל תלוי כדי שישמח במועד כדמפרש בירושלמי"ל, ומתוך שמחה נוח לו ללמוד ולהבין בהלכות הרגל, כדאמרינן (שבת ל ע"ב וש"נ) אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות וכו' עד וכן לדברי תורה. הילכך היכא דאיכא טירחא יתירא אסור שלבו עצוב מפני הטורח. וכן התירו לעשות מלאכה בדבר האבד או בשאין לו מה יאכל כדי שיהא שמח במועד ועל דרך זו הולכים כולם"ל.

חורה כרבינו להלן]. י"ו. ועיי' באגודה (ספ"ב והובא בהג"מ ר' תתנג) שהביא הירושלמי וכתב מכאן שטוב לעסוק בתורה. י"ה. עד סוף הסימן הועתק במרדכי סוף פירקין (כ"ה במרדכי כת"י אוקס' וכן היה לפני חידושי אנ"ש שהעתיקו. וכן היה לפני הב"י ס"י תקלה שהביא כ"ז במרדכי ישן. ברפוסי המרדכי בקצור). י"ט. במרדכי 'פי' בולי שר כמו ראשי בולאות. בכ"ל 'פירוש כמו שאי"ו בולאות'. [עיי' גיטין לו ע"א אלו בולאות. ויי"ג אלו ראשי בולאות, עיי' דק"ס שם וילק"ש בחוקותי ורשב"ם ב"ב סה ע"ב]. י"ז. יח ע"א

כ"ב. לפנינו יב ע"א איפכא: שמואל כוחא ורב דימי הביתא. ונראה שנתהפכו כאן השמות. עיי' מרדכי ר' תתנג. [ולא מסתבר מה שכי' רא"א שרבינו נקט כגירסת הירושלמי כאן, חדא דגם בירד' איכא תרי לישני ותו למה ידחה הבבלי מקמי ירושלמי]. י"ג. כני' צ"ל בוזתא כלפנינו, שכן בכ"ל בורתא. י"ד. בכת"י נמצא מספר הסימן להלן באמצע לשון הירושלמי. וטס"ה. י"ה. כ"ה גם לעיל רס"י תתט. י"ז. וכ"כ הריטב"א (די"ג ע"א) כי טעם אסור מלאכה במועד הוא משום טרחא ושלא למעט בשמחת הרגל. [אלא שאין הריטב"א קושר הדברים ללמוד

חידושי הריטב"א

לרבינו יום טוב ב"ר אברהם אלאשבילי

מסכת מועד קטן

יו"ל על-פי כתבי-יד ודפוסים ראשונים

בצירוף מבוא, ציוני מקורות,

מקבילות, הערות ובאורים

מאת

הרב צבי הירשמן

הוצאת מוסד הרב קוק . ירושלים

החייטין והספרין והכוכסין כו, ואס"ד שכר פעולה שאין לו מה יאכל שרי במועד ²⁴⁹, כל מלאכות נמי לישתרו בו"ד ²⁵⁰, דהא אישתרי ²⁵¹ שכר פעולה שאין לו מה יאכל, פי' דקס"ד דכיון דתני תנא הדר ג' אומניות בי"ד מפני שיש להם היתר במועד דהיינו ממש עיקר טעם התירם. ואלו היה מותר לעשות כל מלאכה במועד מפני שכר פעולה שאין לו מה יאכל, היה לנו להתיר כל מלאכה בי"ד, שהרי כולם ראויות להשתכר בהן במועד, ומדלא שרינן אלא ג' מלאכות אלו, מכלל דשכר פעולה שאין לו מה יאכל אסור במועד.

ואתקיף רבינא ²⁵² להאי פירכא, דא"כ דהתרי י"ד ²⁵³ בהיתר מועד לישתרי בגין בי"ד שהרי הותר במועד כדרכו בכותל גוהה ²⁵⁴, דהא אפי' תימא דשכר פעולה אסור במועד הא בנין גוהה מותר הוא במועד לדברי הכל, וק"ל אמאי פריך מבנין מכתל ²⁵⁵ גוהה בלחוד הוה ליה למימ' דלישתרי כל מלאכות בי"ד שהרי כולן הותרו במועד לצורך דבר האבד, ואמאי מתקיף מבנין בלחוד, וי"ל משום דבדבר האבד איכא מאן דבעי שינוי, ואנן לא שרינן בי"ד אלא בדבר האבד שהותר במועד כדרכו, כדתנן החייטין שכן הדיוט תופר כדרכו, ודלמ' מתני' ר' יהודה דבעי שינוי בדבר האבד ²⁵⁶, להכי נקיט ליה מיהא דבנין דמודו כולי עלמא בכותל הגוהה שהוא כונה אותה כדרכו במועד ואפי' לר' יהודה, כך חירצו בתוספות ²⁵⁷.

תו פריך רב פפא ²⁵⁸ כי האי פירכא דרבינא ²⁵⁹, דכתב ²⁶⁰ תישתרי בי"ד, שהרי לבלר כותב כדרכו שטרות ²⁶¹ במועד ²⁶².
אלא אמר רב אשי מועד אי"ד קא רמית מועד → משום טרחא ולא טרחא ²⁶³ הוא וכל פסידא שרו רבנן. [י"ד צורך י"ט הוא מרדי דצורך י"ט הוא שרו רבנן] ²⁶⁴, מרדי דלאו צורך יום טוב לא שרו רבנן. ע"כ לשון הגמרא, ופי' רש"י ז"ל ²⁶⁵ וכן בתוספות ²⁶⁶, דהכי אמרינן דלאו כדקס"ד דעיקר שריותא די"ד תלי במה שהותר כדרכו במועד בלחוד, דההוא טעמ' דוקי' ²⁶⁷ נקט סניפין ²⁶⁸ בעלמא הוא וסמך וסעד אבל עיקר הטעם הוא מפני שהמלאכות הללו הן צורך יום טוב לכלל ופרט, ודרך בני אדם לאחרם עד י"ד, והוא הדין ודאי דשרינן בי"ד לעשות כל מלאכה מפני צורך פעולה שאין לו מה יאכל אלא דנקט הכא ההוא שריותא דאומנות דרך כלל, והפי' הזה נכון הוא, אבל לא ישבו לנו לשון הגמ'. וה"ר יהודה ז"ל ²⁶⁹ כת' ולשון הספר אין לי לישב, ונראה שכך ישוב לשון הגמ' כי האיך ס"ד לתלות ענין י"ד בענין המועד שהרי אין טעם איסורן שוה, כי טעם איסור מלאכה במועד הוא משום טרחא ושלא למעט בשמחת הרגל, ולפי' התירו חכמים כל שהוא צורך המועד וכל שהוא דבר האבד, כדי שלא יהא דואג על אבדתו ונמנע משמחת יום טוב, וכן התירו שכר פעולה שאין לו מה יאכל, אבל איסור מלאכה בי"ד אינו למעט טורח ועמל, דהא חול גמור הוא ואין הטעם אלא כדי להכין

כתב רבנו ורוב הראשונים משום דהוי דבר האבד, א"כ לר' יהודה מותר רק בשנוי, ועי' קר"א דישב דלא מציינו מאן דבעי שם במשנה שנוי, והביא סיעתא מתוספתא במכ"י פ"ב ה"ג דתניא: אין כותבין שטר אריסות וקבלנות במועד, רבי יהודה מתיר שמא יקדמנו אחר, ולא הזכיר ר"י שנוי. אבל עדין צ"ע באמת להך טעמא דהותר לכתוב משום דהוי דבר האבד, למה מותר כדרכו בלא שנוי לר"י, (ורא' ט"ז הקמה סק"ו). ²⁶³ כג"י כ"י"מ (ורא' דק"ס), ולפנינו החבות, ולא טרחא אינו. ²⁶⁴ מכ"י ב, ודפ', ולפ' בכ"י א. נשמט מהדומות, שרו רבנן — שרו רבנן. ²⁶⁵ רא' רש"י—כת"י, ועי' נמוקי' בשם רש"י. ²⁶⁶ לפנינו אינו. ²⁶⁷ בכ"י ב, תבת, דוקא אינו, ויותר נכון הוא. ²⁶⁸ צ"ל: לסניפין כבכ"י ב, ודפ'. ²⁶⁹ לא מצאתי [ואצ"ל ידידיה].

249 כ"ה בפ"י מס' משקין, ולפנינו ליתא תבת: במועד.
 250 כ"ה בפ"י מס' משקין, ולפנינו ליתא תבת: בי"ד.
 251 כ"ה בכ"י"מ רשבה"י ובפ"י מס' משקין, ולפנינו: איכא. ²⁵² לפנינו: רב פפא. ²⁵³ בדפ': י"ד חלוי בהיתר, וכצ"ל. ²⁵⁴ עי' לעי' ז, א ובהער' ⁵⁶¹.
 255 צ"ל: כותל. ²⁵⁶ לעי' יא, ב. ²⁵⁷ בתוס' לפנינו אינו, ועי' בהמכתם שג"כ הקשה מכל דבר האבד ותיריך באופן אחר עי"ש. ²⁵⁸ לפנינו: רבינא. ²⁵⁹ צ"ל: דרב פפא. ²⁶⁰ בכ"י ב, ודפ': דכתב הסופר. ²⁶¹ לפנינו: קידושי נשים גיטין ושוברין. ²⁶² עי' במפרשים דתמהו על רבנו כאן, דהרי ביאר לעי' דהא דלא הקשו בגמ' מכל דבר האבד דמותר בחוה"מ משום דאית מ"ד דבעי שנוי ואנן לא שרינן בי"ד אלא דבר שהותר כדרכו במועד, לפי"ז מאי מקשה רבינא ממתני' דלקמ' יח, ב כותבין קידושי נשים וכי'. דהרי מה דהותר שם לכתוב

צרכי יום טוב או שיתעסק בצרכי פסחו בזמן בית המקדש או בזמן הזזה בצרכי מצה ומרור והכשר כליו וביעור חמץ כדפרשי' בדוכתא²⁷⁰, ולפי' כל שהוא לצורך הכנת צורך יום טוב, כגון²⁷¹ שאין לו מה יאכל ברגל מותר בי"ד²⁷². ומנו חכמים שלש אומניות אלו שיש בהן צורך עונג יום טוב לכלל ופרט, אבל שאר מלאכות שאין בהם צורך יום טוב, אין להתיר אע"פ שהיא מותר כיוצא בהם לצורך דבר האבד וכיוצא בהם כנ"ל. ורבינא ורב פפא נמי אהאי טעמ' סמכי אלא דלא פרישו לה, ואתא רב אשי ופריש לה.

מתני'. אין מפנין כלים²⁷³ במועד מבית לבית. פי' שלא לצורך המועד²⁷⁴. אבל מפנה הוא לחצרו, בגמ' מפרש לה. וגרסי' בירושלמי שאין מפנין אפי' מדירה גרועה לדירה נאה²⁷⁵, אבל מחצר שאינו שלו לחצר שלו אפי' מדירה נאה לדירה כעורה, כי שמחה היא לאדם כשהוא דר בתוך שלו, והיה נראה שאין גמ' שלנו סובר כן, דא"כ כי פרכי' בגמ' רישא אסיפא, מאי קושיא נימ' דרישא מבית לבית שאינו שלו, וסיפא לבית שלו, כדתנן מפנה הוא לחצירו²⁷⁶. וי"ל דלעולם לא פליג²⁷⁷ והאי דלא מפרשינן מתני' הכי, משום דא"כ ליתני אבל מפנה הוא לבית²⁷⁸, ואמאי שאני בלישנא דרישא למינקט הצירו ולהכי אוקי

דאפי' לבית שאינו שלו מפנה אם הוא סמוך בחצר, והא דלא קתני תנא נמי האי היתירא דירושלמי משום דההוא פשיט' ליה והא עדיפא דאפילו לתוך של חבירו מותר כל זמן שהיא בסמוך סד"א לא פלוג²⁷⁹ רבנן קמ"ל, וטעמא דרישא לאו²⁸⁰ משום טרחא²⁸¹ או משום דמחזי כעובדין דחול, ולפי' התירו בסיפא דליכא טרחא ולא פרהסיא²⁸².

אין מביאין כלים מבית האומן. פי' שלא לצורך המועד ושהוא במקום המשתמר. ואם הושש להם מפני גנבים מפנין לחצר אחרת. מפנין²⁸³ את הקציעות בקש. פי' מפני חשש גשמים, ר' יהודה אומ' שאין מחפין אלא מעבין בלבד²⁸⁴, ופירשו בירושלמי²⁸⁵ שלא נחלק ר' יהודה אלא בקש מחובר שצריך טורח גדול ומלאכה לעקרו, אבל בקש תלוש מותר מידי דהוי אמצעלת שמותר לפרוס אותה על גב פירות או לבנים. וקי"ל כרבנן דקימי כר' יוסי דשרי כל טרחא מפני דבר האבד.

מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעא לצורך המועד. פרש"י בגמ' ²⁸⁶ פירות דומיא דכלים שראויים להתקיים לאחר המועד ואינו ניכר שלוקחין לצורך המועד וכיון שכן הצריכו צינעא במי שאומנותן בכך, וכן הטעם בצידין ודשושות

270 לפנינו בחדושי רבנו פסחים נה, א ליתא, ורא' רש"י פסחים ריש פ"ד ועי' הוי"ט שם. 271 נדצ"ל : או, הג' דב"ח. 272 מלשינו משמע דרק כשאין לו לאכול ברגל הותר מלאכה בי"ד, אבל לצורך י"ד לא. וכ"מ ברש"י—כת"י ד"ה מדי דלאו, אבל במאירי משמע דלצורך י"ד שאין לו מה יאכל ג"כ מותר. 273 כ"ה בטוש"ע תקלה, והראשונים כאן פי' כלים ותבואה. 274 וכ"כ הג"א בשם או"ז, ועי' במרדכי דכתב דלצורך המועד מותר בפרהסיא בניכר וידוע, וכ"כ הפמ"ג בשם א"ר שם. 275 כ"ה הגי' לפנינו בירוש' ובהרבה מהראשונים שהביאו הירושלמי, ריב"ג מאירי והמכתם, אבל הר"ה והרא"ש בפסקיו—ותוספ' לא גרסו בירושלמי, "מדירה גרועה לדירה נאה", ועי' בק"נ על הרא"ש דכתב דלפי גירסת הרא"ש משמע, דמדירה כעורה לדירה נאה מותר אפי' בשל אחרים, וכ"כ בפירוש בהג"מ יו"ט פ"ח, דבירושל' שרי מדירה כעורה לדירה נאה, ורא' ב"י סי' תקלה. 276 עי' במ"מ יו"ט פ"ה הט"ז, דמכח קושיא זו פירש בדעת הרמב"ם מדלא הביא הך ירושלמי להלכה, דהבבלי חולק על הירוש', דאפי' מהוך חבירו לשלו אסור, וכ"כ ב"י שם בדעת הר"ף. 277 וכ"כ

הרא"ש והמכתם בשם הראב"ד וכ"ה בראב"ד בהשגות שם וכ"כ מאירי וכ"פ בטוש"ע שם. 278 עי' בהגר"א ס"ס תקלה וכן נראה שכיון שם לחירוצו של רבנו כאן. 279 בכ"ז ב, ודפ' בשיב': פליגי. 280 צ"ל : או. 281 וכ"כ רש"י—רי"ף וכת"י ר"י מלוניל ונמוקי, ועי' חדהר"ן. 282 וכ"כ ר"י מלוניל ונמוקי. 283 צ"ל : מחפין. 284 רבנו ל"ג במשנתנו בדברי ר"י תבת, "אף", וכדאיתא בירוש' כאן : כיני מתני' מעבין, רב יהודה אומר יאבד דבר מועט ואל יאבד דבר מרובה, ופיר' ק"ע ופנ"מ דל"ג בדברי ר"י, "אף", דר"י מחמיר באיסור מועד יותר מת"ק, דלאיבוד דבר מועט לא התירו לו לעשות מלאכה. וכ"ג המ"מ שם הי"ד : ר"י אומר מעבין, (ועי' בשיטה דהקשה מדנפשיה דר"י אדר"י ולא הביא הך ירושלמי). וכ"מ בר"י מלוניל דגריס כרבנן עי"ש, ורא' בהמכתם מש"כ בשם הראב"ד. 285 בירוש' לפנינו בשינויים, וגיר' רבנו בירוש' יותר מתוקנת. 286 [ובכ"ז ב, ודפ' : פי' בגמרא, ולפנינו נכון]. עי' רש"י ד"ה הא בפירי דכתב : שיש לחשוך שקונה לצורך ימות השנה, וכ"כ הרמב"ן בלקטות בשם רש"י, ומש"כ רבנו בשם רש"י, "פירות דומיא דכלים" אינו

קיג
וגרוסו
המועד
אין או
במועד
דנקט
ר' יוס
מאי ק
אמ' רנ
בשאינו
כשאין
ימסתי
[יג, ב
ללמדנו
בריתא
חושש
בריתא
משמ'
אלא י
בהדיא
]ואנן
בתריין
אחרת
אבל י'
הגנבים
יבא²⁸⁷
יעמיד
ואם אי
יביאם
אלא ד
ברש"י
288 ר"י
וכ"כ ד
פ"ז הכ
בעלי ז
289 ר'א
אינו מן
וכ"כ ד.
יו"ט נ
291 מכ
,,מביאין
כאן ופ
מאמינו
והרבה

ספר

קרן אורה

והוא הידושי הלכות על מסכת

מועד קטן

חברו הרב הנאון הר"ף ובקו סיני ועוקר הרים תפארת ישראל
הצדיק כבוד קדושת שם תפארתו
מורנו הרב יצחק זצלה"ה אב"ד בקהלה קדושה קארלין

יצא לאור לראשונה בורשא בשנת תרמ"ד

ועתה הופיע מהדש בסיועתא דשמיא, במהדורה מפוארת
ומושלמת, באותיות מרובעות מאירות עיניים, בהגהה מדוייקת,
בתיקון אלפי שגיאות ושיבושי הדפוס, בתוספת ציוני אלפי מראי
מקומות מתורה ש"ס מדרשים ופוסקים, בפיענוח ראשי תיבות,
בהלוק לקטעים ובפיסוק מלא ושלם, כאשר תהוינה עיניכם
מישרים

פעיה"ק ירושלים תוכב"א
שנת האב המצמיח קרן אורה לפ"ק

מסכת מועד קטן

בעזרת הנותן רוח חכמה בלבנו אתחיל לפרש מסכת מועד קטן ובה יאיר עינינו

התערוכות (דף עה: ד"ה התפיס) דאיסור מכירה בליטרא הוא מן התורה, מהא דאיתא בחלק (סנהדרין קיב:) יצא בכור שאינו נאכל בתורת בהמתך, ואפילו הכי קאמר דהיה מתיר, והיינו משום דלא נאמר בפירוש בתורה איסור המכירה, אלא מצד הסברא האמיתית שלא לזלזל בקדשים דמן התורה הוא זה אסורה, ע"כ היכא דליכא זילותא, או אם התפיסו לכדק הבית דאיכא הרווחה להקדש בזה מיבעי לן כפרק התערוכות (שם) אי מותר לשוחטו באיטליו ולמוכרו בליטרא, והיינו הך דאמר בירושלמי כלום אסרו אלא כדי שימכרו בזול ולא יזלזלו בו לעשות סחורה בו, וכיון דמערימין ומוכרין אותו ביוקר הייתי מחיר להם למוכרו בליטרא, ולא היה הבזיון כל כך, ועיין בקרבן עדה מה שכתב בזה, וכה"ג הוא במלאכת חול המועד. ואתי שפיר נמי האי סוגיא דמשמע דמדאורייתא הם והצדוקים מודים בזה, משום דמקרא קודש קראן הכתוב בפירוש.

והנה לפי מה דאיתא בירושלמי בפסחים (פ"ד ה"א) ובתעניות (פ"ד ה"ב) כטעם המעמדות משום דביום קרבן צריך להבטל ממלאכה, כהדין דתנינן כל איניש (דייתי) [דיהוין] עליו כו', ואי אפשר שיהיו כל ישראל בטילין, דמי אוסף להם הדגן, על כן תיקנו להם מעמדות, ואנשי המעמד לכד אסורין במלאכה, וכמו שכתבתי בזה באורך במסכת תענית, ואם כן בחול המועד דכל ישראל נאספים לרגל ואין כאן חלוקת המעמדות והמשמרות היה להם לכל ישראל להאסר במלאכה משום דקרבן מוסף וחמיד וחגיגה ושלמי שמחה, ועל תמיד י"ל דכשם שמשמר הקבוע ברגל היה מקריב התמיד ה"נ אותו המעמד היה עומד על הקרבן, ומשום חגיגה נמי לא היו נאסרים אלא ביום א' שהיו מקריבים חגיגתן, אבל משום מוסף קצת קשה, כיון דכל המשמרות שוות בעבודתו אם כן גם המעמד ליבטל ויאסרו כל ישראל, כמו בפסח, וגם לזה י"ל דיש רשות ביד ישראל לעשות שלוחים לאנשי מעמד הקבוע ברגל גם לעמוד על המוסף, ואכתי תיקשי משלמי שמחה דחובה בכל יום, אם כן בלא הכי היו נאסרים כל ישראל במלאכה בחול המועד משום קרבנן, ועיין בתוס' חגיגה דף ו' ע"ב ד"ה יש בשמחה כו', ובסוכה (מ"ב ע"ב) במתני' ההלל והשמחה שמנה, ואין לומר דאצטריך להני קראי לבזמן שאין בית המקדש קיים, התינוח למ"ד בטלה מגילת תענית, אלא למ"ד לא בטלה מאי איכא למימר, וכמו שכתבתי בחידושי בתענית, אלא ודאי נראה דמהני קראי ילפינן איסורא מן התורה, ומפני הקרבן לא היה נאסרים אלא מדרבנן, ודו"ק בזה.

שם **גמרא** אימור דשמעת ליה לר' אליעזר בן יעקב הרווחא דלא טירחא, במקום פסידא מי שמעת ליה, מכאן קשה על פירוש הרמב"ם ז"ל בפירוש

משנה משקין כו', הנה באיסור מלאכת חול המועד רוב הראשונים ז"ל דעתם דלא הוי איסורו אלא מדרבנן, כמבואר בתוספות בחגיגה דף י"ח (ע"א ד"ה חלון) וברא"ש ז"ל ריש מכילתין, ונושאי כלי הרמב"ם ז"ל (ה' יו"ט פ"ז ה"א) כתבו גם בדעת הרמב"ם ז"ל דאין בו אלא איסור דרבנן, והביאו ראיה לזה מדברי הירושלמי במכילתין (פ"ב ה"ג) ומהא דמדמי לה במגילה (כ"ב ע"א) לר"ח, ועוד דהיכן מצינו מן התורה מקצתו אסור ומקצתו מותר, ועיין ברא"ש ז"ל מה שכתב עוד להוכיח דדרשת המקראות אינן אלא אסמכתא בעלמא. ולענ"ד נראה מלשון הרמב"ם ז"ל בפירוש המשנה דהוי דאורייתא, וז"ל שם באה הקבלה כי חולו של מועד אסור בעשיית מלאכה, וזה ידוע כי לשון קבלה בדברי הרמב"ם הם דברים המקובלים למשה מסיני. והרמב"ם ז"ל קורא לדברים אלו גם כן בשם דברי סופרים, ואם כן אין ראיה ממה שקרא לאיסור הוה בחיבורו דברי סופרים, וכתב בחיבורו (שם) ב' טעמים בזה, האחד משום דנקרא מקראי קודש, ועוד דהם זמן חגיגה, ונראין הדברים כי עיקר טעם איסור מלאכה מן התורה הוא כדי שיהיו מזומנים וקרואים לקדש לחג ולשמוח במקדש ה', על כן לא נפרט בחוכה איזה מלאכה אסורה ואיזה מותרת, ונמסר הדבר לחכמים יודעי רמזות התורה וכוונתה, והם יורו איזה מלאכה אסורה ואיזה מותרת, ועל הנקודה הזאת חסוב כל איסורי מלאכת חול המועד, שאין בהם איסור מצד עצמן של ימים, כי אינן קרואים י"ט, ועיקר האיסור הוא כדי להפנות לקדושה לקיים מצות החגיגה והשמחה.

ונפ"ז יתיישבו כל המקומות בש"ס על נכון ואין בהם שום סתירה, כי משאז"ל במגילה כל מקום שאין י"ט כו' הוה, שאינן קרואים י"ט לאיסור מלאכה מצד עצמן של ימים, ומהא דכיון מלאכתו (להלן י"ב ע"ב) כו' כבר דחו הראשונים ז"ל בעצמן דהכוונה ודאי מדרבנן, וכל שכן לפי מה שכתבתי דאין איסור בימים אלו מצד עצמן ודאי דהכוונה לא הוי אלא מדרבנן, ומה שהביאו ראיה מן הירושלמי (פ"ב ה"ג) מר' אבא בר ממל דאמר אילו היה מי שימנה עמי הייתי מחיר מלאכה בחול המועד, דכלום אסרו אלא כדי שיהיו אוכלים ושותים ושמחים כו', ואינן אוכלין ושותים, ולפי מה שכתבתי אין ראיה מזה, ואדרבה הן הן הדברים שכתבתי, כיון דלא נאמר בפירוש בתורה איסור המלאכה, אלא בא הצווי כמה שנקרא מקראי קודש להיות פנויים לעסוק במצות, וכיון דע"י הפנאי הם כאים לידי פחזות טוב יותר להתיר להם מלאכה, ותכבד העבודה עליהם, והעד על זאת אביא לך ממילתא אחרנייתא דאמר ר' אבא בר ממל שם בירושלמי, אילו היה כו' הייתי מתיר למכור בשר בכור בליטרא, דכלום אסרו אלא כדי שימכרו בזול, והם מערימין ומוכרים ביוקר, וכבר הוכיחו התוספות

בעזהש"ת

זה השער לד' צדיקים יבואו בו

שו"ת

מקדש ישראל

על שאלות המצויות
בימי חול המועד

ח"א: פסקי הלכות
ח"ב: תשובות ובירורים

כל אלה חוכרו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה

ע"י הצעיר באלפי
ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"
מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ז"ח
ספר חינוך ישראל, ס' נשמת ישראל, שו"ת מקדש ישראל ח"ח
שו"ת נשמת שבת ז' חלקים, ושא"ס

ט"ו בשבט תש"פ לפ"ק

ברוקלין נ.י.

וביו"ב כ' החזו"א)
לאחר שכי' ל
כי' להתיר אף לחתכו
שאינ בזה עבודת עמל,
הרווחה' (כהרבעה בך
ס"ח) איתא דמותר לו
בערוה"ש שאין זה
עיי"ב, אף שבשבת וב
משום תיקון מנא, צ"
מותר אף כשיש בו
לדחות דשא"ה שבחוד
כמג"א סי' תקמ"א סי'
דהוי כמלאכת אוכנ"פ
עמק ברכה (חזו"מ א
מלאכה (פי' שאין בו ע
אף שאין לו בו צור
להדליק גפרור שלא לז'
ועשו"ת בנין שלמה ו)
הדחת הרצפה בחזו"כ
כיון שאין בה טורח
והוא לצורך החג (פי' :
הוא מלאכ

ולשימה המקילה כ
דאסור אנ
לתלוש עשבים (בביה
טירחה, צ"ל כיון דבש
הכתיבה וחלישת העשו
כן אף שאינו עושה
כשעושהו דרך מלאכה
שעושהו דרך כיבוד הו
לא דרך מלאכה, ואין
מותר להדליק גפרור א
שאינו דרך מלאכה כלי
שולחן שלמה משם הו
מכונית ע"י לחיצת כו
כיון שהמלאכה בעצו
שבס' חזו"מ כהלכו

ענינים כללים

סימן א'

76 שאלה - מהו לעשות בחוה"מ
מלאכה (מהל"ט מלאכות)
"שאינ בו שום טירחה כלל" כשאינו
לצורך המועד כלל (כגון להדליק
העלעקטער או להדליק גפרור שלא
לצורך כלל).

תשובה - הרבה מחמירים, ויש
שמקילים, ולענין מלאכת
הוצאה ע' לקמן סי' י' [ולכו"ע דבר
שאינ בו שום טירחה שעושהו לצורך
המועד' מותר לעשותו אף מעשה
אומן, משא"כ בעלמא צרכי מועד
שאינ בו אוכנ"פ אינו מותר אלא
מעשה הדיוט], וע' בפנים בנוגע
הבערת גפרור (מעט"ש בלע"ז) למגני.
יש אחרונים שלחדש יצאו שיש להתיר בחוה"מ
כל מלאכה שאין בו טירחה אפילו כשעושהו
כדרכו (מעשה אומן) ואינו לצורך המועד ע"פ
יסוד ד' הגמ' (מו"ק ב:). דמועד משום טירחה
(וממילא בדבר שאין בו שום טירחה ליכא איסורי
מועד), והיינו המבואר בשו"ע (סי' תק"מ ס"ב)
דמותר ליטול גבשושית שבבית, והטעם בב"י
ובמג"א שם (סק"ה, והוא בסמ"ק מ' קצ"ה
הגר"פ י"ג) דאע"ג דמלאכה גמורה הוא שרי כיון
שאינה של טורח [והסכים לזה בא"א בוטשאטש
שם, וממילא שמותר אפילו בבית שאינו דר שם,
מיהו כי שם שמותר משום שאין בו שיהוי, וכל

שאינ בו לא שיהוי ולא טירחה מותרת במועד),
אלא שע' להלן שיש לדחות הראיה משם], וע"ע
בערוה"ש (סי' תקמ"ה ס"ב) שנתקשה על מה
שאינ מדקדקין באיסור כתיבה במועד, וכי ש"ל
דכתיבה שאין בו טורח וגם נעשה בצניעה לא
הקפידו שיהא בזה צורך הרגל ככשאר מלאכות
(אלא שסיים שהפוסקים לא הזכירו היתר זה),
וערו"ש בערוה"ש (ס"א) שתיקון קטן בס"ת
מותר, והיינו נמי שכ' הערוה"ש (סי' תקלט ס"ב)
דאפילו מלאכות גמורות מותרין "כל-שהוא"
כבסי' תק"מ גבי סדקים שבגג וצירי דלת שמותר
לתקנם במועד, וכ"מ מס' יראים (סי' ד"ש) דלא
מיתסרא אלא מלאכת טורח, הלכך הלוואות
זמלאכה מועטה בביתו' מותרת (!הידוש),
וכיו"ב כי בשבחה"ל (סי' רכ"ה) בטעם היתר
כתיבת אגרת שאילת שלום משום דליכא טירחה
בהך כתיבה ולא דמיא למלאכה כלל וכו'. דלא
הוי אלא כמטייל בעלמא (מובא בבב"ל סי'
תקמה ס"ה ד"ה ואפילו), וכיו"ב בס' ראבי"ה
(סי' תתל"ה) דטעם איסור מלאכה בחוה"מ כדי
שישמח במועד, ומתוך השמחה נוח לו ללמוד
ולהכין בהלכות הרגל, הילכך היאך שיש טירחה
יתירה אסור, שלכו עצוב מפני הטורח עכ"ל,
משמע שרק דבר שיש בו טירחה הוא דאסורה,
וכן בס' מצות זמניות (הל' פסח) לחד מקמאי
במנאו ה' התירי מלאכה בחוה"מ (צרכי מועד,
דבר האבד, פועל שא"ל מה לאכול, מנה היתר
ד') עשיית דברים נקלים וקטנים כמו כתיבת כתבי
שליות או חשבון ההוצאה (וצרכי רביס).

שמותר להדליק גפרור שלא לצורך המועד, צ"ל
 להבערה בכללו חשיב מלאכה שאין בו טורח, או
 כלך בדרך זה שכל שע"י פעולה קטנה נעשה
 בפועל עסק גדול הוא דאסור), וכ"ה בס' חוט שני
 (ע' קע"ה).

→ **בטעם היתר נטילת גבשושית** מיהו בפמ"ג
 שם (א"א סק"ז) ולבושי שרד ביארו
 היתר נטילת גבשושית דמיירי באמת כשהוא
 לצורך המועד (שלא יתקל בס) אלא דבעלמא
 שאר צרכי המועד אינו מותר אלא ע"י שינוי או
 מעשה הדיוט, ובדבר שאין בו טירחה (כלל)
 מותר אפילו כדרכו (ויוצא שלא התירו מלאכה
 שאין בו טירחה אם אינו לצורך המועד) ניוצא
 דמצד שלא יתקלו בה לא הותר מעשה אומן,
 דתקלון לא הוי כדבר האבד) ועוד דשם הוא כדי
 ליפות הבית והוא מעשה הדיוט, וכן בס' שלחן
 עצי שטים חולק על המג"א (תקמה"ה) דטעם
 ההיתר משום שאין בו טירחה, שאין הטעם רק
 משום שהוא צורך המועד, וכ"ה במ"ב שם
 (סק"ז), וכן מוכח מכמה מקומות דאף מלאכה
 שאין בו שום טירחה אסורה בחוה"מ, וכ"כ ס'
 חוט שני (ע' קע"ה) וכן העלה בס' מטהו יפרח
 (דף קל"ז). ויש שכ' דנטילת גבשושית בכלל
 אינה מלאכה גמורה [עמש"כ בנתיבות חו"מ סי'
 קצ"ב (באמצע התשובה) ובס' נהרי אש (להגר"ש
 דעליכאב ז"ל, מכתב י"ט, דלסקל אבנים מתוך
 שדהו אינו מלאכה) וכ"כ במנ"ח מוסך השבת
 (אות ל"ט ד"ה והנה דלפקח הגל אינו אלא דרבנן
 משום מוקצה) ועשו"ת דבר יהושע (ח"ג סי'
 ע"א)], והוא כעין הרבצה, כדרך כיבוד הבית,
 וממילא שאין שום ראייה משם, ולמעשה קשה
 להכריע.

אבל ראיתי בס' הל' חג בחג (קארפ, פ"ג)
 שהמנהג לעשות במועד כל המלאכות
 שאין בהם טירחה, ובשו"ת באר משה (ח"ז סי'
 פ"ז) כ' דמעשה הדיוט 'בלא שום טירחה'
 שהאדם עושה בכיתו (כגון כיבוי עלעקטער) לא

וביו"ב כ' החזו"א (סוס"י קל"ה ד"ה רא"ש)
 לאתר שכ' להתיר מכירת בגדים ביריד
 כ' להתיר אף לחותכו לכל קונה לפי מדתו מפני
 שאין בזה עבודת עמל, 'וטורח מועט מותר משום
 הרווחה' (כהרבצה בדף ו:)), וברמ"א (סי' תק"מ
 ס"ח) איתא דמותר לחדד סכין במועד, והטעם
 בערוה"ש שאין זה לא מלאכה, ולא טירחה
 עיי"ב, אף שבשבת וביו"ט יש בזה איסור תורה
 משום תיקון מנא, צ"ל דדבר שאין בו טירחה
 מותר אף כשיש בו משום מלאכה [מיהו יש
 לדחות דשא"ה שבחיה"מ מותר מכשירי אוכנ"פ
 כמג"א סי' תקמ"א סק"א, ובביאור הגר"א שם
 דהוי כמלאכת אוכנ"פ (ואיי"צ שינוי)], וע' בס'
 עמק ברכה (חוה"מ אות א') דכל שאינו בדרך
 מלאכה (פי' שאין בו שום טירחה) מותר בחוה"מ
 אף שאין לו בו צורך כלל, ושעל כן מותר
 להדליק גפרור שלא לצורך וכן להדליק מנר לנר,
 ועשו"ת בנין שלמה (ח"ב או"ח סי' מ') שמתיר
 הדחת הרצפה בחוה"מ אף שעיי"כ משוה גומות
 כיון שאין בה טורח (כנטילת גבשושית הנ"ל)
 והוא לצורך החג (פי' אף דהשוואת גומות בשבת
 הוא מלאכה דאורייתא).

→ **ולשיטה** המקילה כ' בס' עמק ברכה שם דמה
 דאסור אפילו להגיה אות אחת או
 לתלוש עשבים (בביה"ק) אף שאין באלו שום
 טירחה, צ"ל כיון דבשו"ש המלאכה של מלאכת
 הכתיבה ותלישת העשבים הוא מלאכת טורח, על
 כן אף שאינו עושה אלא מעט אסור, וכל זה
 כשעושהו דרך מלאכה, משא"כ נטילת גבשושית
 שעושהו דרך כיבוד הבית, ושימוש לצרכי הבית,
 לא דרך מלאכה, ואין בו טירחה שרי, וכן היא
 מותר להדליק גפרור אף שלא לצורך המועד כיון
 שאינו דרך מלאכה כלל עיי"ש, ויותר מזה כ' בס'
 שולחן שלמה משם הגרשז"א ז"ל שאסור לפעול
 מכונית ע"י לחיצת כפתור, אף שאין בו טורח,
 כיון שהמלאכה בעצמותה יש בה טורח (אף
 שבס' חוה"מ כהלכתו (ב"כה) מביא בשמו

זרת במועד),
 משם], וע"ע
 ישה על מה
 ד, וכ' ש"ל
 בצניעה לא
 ארי מלאכות
 היתר זה),
 קטן בס"ת
 תקלט ס"ב)
 "כל-שהוא"
 ילת שמותר
 ד"ש) ולא
 הלוואות
 (יחידוש),
 טעם היתר
 "כא טירחה
 וכו' ולא
 זבה"ל סי'
 ר' ראבי"ה
 זוה"מ כדי
 לו ללמוד
 יש טירחה
 רח עכ"ל,
 דאסורה,
 זד מקמאי
 כי מועד,
 מנה היתר
 יבת כתבי
 רביס).

מצינו בו שום איסור, וכיו"ב שם (בסי' י' וסי' מ"ב) בנוגע לקרוע נייר לשימוש שלא לצורך המועד (כשאינו מחתך במדה) ועיי"ש לגבי קושר ומתיר, ומביא כמה ראיות להקל, אבל למעשה דוחה הרבה מהראיות [אלא שהנ"ל הוא נמי לצורך המועד, ועמ"ש"כ בנידון הנ"ל בסי' צ"ב, ונפק"מ כשיש לפניו כ' סוגי ניירות-קינוח, א' מה שבגליל, ב' ניירות קינוח מחותכים, אי מחוייב להעדיף להשתמש בהמחותכים].

וב' בהג' אשל אברהם (בוטשאטש, סי' תקל"ז) שלכו"ע אסור להבעיר אש רגע כמימרא לבישול שלא לצורך המועד, כיון שעל ידו נמשך זמן שהמלאכה הולכת ונעשית, וכמו כן מה"ט אסור לטחון ברחיים של מים.

ינב"פ נלמד מהנ"ל דלכו"ע דבר שאין בו טירחה והוא לצורך המועד מותר אף כשהוא מעשה אומן, משא"כ בעלמא (בדבר שיש בו קצת טירחה) צרכי מועד שאינו אוכנ"פ אינו מותר אלא מעשה הדיוט].

ובנוגע להחליף באל"ב (נורה) שלא לצורך המועד כלל, תלוי בהנ"ל כיון שהוא דבר שאין בו לא שיהוי ולא שום טירחה, ובס' בני אברהם כ' שיש לאסור לפי סברת עמק ברכה הנ"ל כיון ששורש איסורו משום מלאכת בונה, ומלאכת בונה בשורשו יש בו טירחה [עוד יש להעיר לפ"מ שהבאנו להלן בסי' י' מס' מעשה איש (ח"ב ע' קי"ג) שהחזו"א היה מחמיר בחוה"מ בהוצאה שלא לצורך מפני שלא היה ברור לו מה נקרא מלאכה שיש בו טירחה, ולכן הוא מחמיר].

ומדי דברי בו ראיתי בקונטרס בשפתי צדיקים (פשעווארסק ב', ע' קל"ג) שהרה"ק ר' איציקל ז"ל סיפר, שכשמע שהרה"ק ר' אלעזר מריישא ז"ל נהג שלא להדליק שוועב"ל (גפרור) בחוה"מ נהנה מאוד, שגם הוא לעצמו לא היה

ניחא ליה בכך, אבל לא רצה להחמיר בדבר חדש מדעת עצמו, אבל עכשיו ששמע שהרה"ק ר' אלעזר ז"ל נהג כן נהנה עכ"ד, ובפשטות היינו אף כשהוא לצורך היום, ואף שהוא חומרא יתירה, דהא אף מלאכה שיש בו טירחה כשהוא מעשה הדיוט מותרת לצורך המועד, אעפ"כ החמירו בדבר קדושים הנ"ל ז"ל. וע"ע בסי' שמירת המועד כהלכתו במילואים סי' ב' באריכות, ומסי' שהיות שקשה להקל על כן יזהר שכל מלאכה שעושה במועד יהיה לצורך המועד, ולא ינהג רכב או יתקשר בטעלעפאון שלא לצורך המועד וכדומה.

L
* * *

סימן ב'

שאלה - דבר שיש בו 'טירחה' אבל אינו מלאכה כלל אי אסורה.

תשובה - בדבר שיש בו טירחה 'יתירה' (ומרובה) יש לאסור.

לשון הגמ' במס' מו"ק (דף ב':) בשלמא מועד משום טירחה, ובמקום פסידא שרו רבנן וכו' (ועעו"ש דף יג.) [נומזה הוכיח בסמ"ג (ל"ת ע"ה) שמלאכת חוה"מ הוא רק מדרבנן (משום טירחה) ואף למ"ד שמלאכת חוה"מ מה"ת אלא שמסרה התורה לחכמים י"ל שחכמים אסרו כל דבר שיש בו טירחה].

ומטעם טירחה יתירה אסרו תו"ל להוציא הזבל (של הבהמות) מהחצר לחוץ, וכן לפנות בחוה"מ מדירה לדירה, וכן לפנות חפציו או ממונו מחצר לחצר וכל שכן מעיר לעיר (סי' תקל"ה וסי' תקל"ח ס"ג, אם לא בכלים שניכר בהם שהם לצורך המועד, וכן מותר לפנות מבית לבית באותו חצר), וכן אסור להכניס פירות מחצירו לביתו משום טירחה (סי' תקל"ח ס"ב, מלבד אם חושש להפסד שמונתו). וכן אסור לטרוח ולחפש אחר מציאות (סי' תקל"ט ס"ו).

ועל פי זה כתבו הר' וטווה) דגם דבר אסרינן טירחה דלאו (בדף יב: ד"ה מכניס) מלאכה אסור, כי ד (דנקטו דאיסור פרקם שמטרידו ומטריחו, ומלימוד התורה), או (כדאסר שם להכניס פ האבד), עוד שם כמו תקל"ו ס"ג) שאין מרו דעביד מלאכה בחוה"מ ובב"י לאחר שהביא 'שהוא טורח בדבר ש דבר האבד עכ"ל, יו המועד אסור (וי"ל ע מבואר עוד שם (ס"ד) הביצים משום טירחה מ"ד טעם שאין נו הטורח, ופרש"י שטור במועד אסור (אלא ' ובתוס' שם הלשון **ומשמע** דהיינו אף (יתירה) כן הביצים כדי לגדל א שלחן עצי שטים (א' אסור שלא לצורך המ רצ"ז) כי הכלל דטירח המועד, וכן טירחה אסורה, אבל סתם נ ממ"ב סי' תקמ"ד סג (הלברשטאם, סי' צ' 'מבית לבית' באותה (ב"י סי' תקל"ה) הא העיר שבימיהם לא הי באותה חצר לא הוי ממ"ב סי' תקל"ה סק' דליכא טירחה כולי